

سروی وضعیت کاروبار

اتاق تجارت و صنایع افغانستان

قوس ۱۳۹۵

به همکاری اداره جی آی زید

سروری وضعیت کاروبار

اتاق تجارت و صنایع افغانستان

یافته های عمده سروری

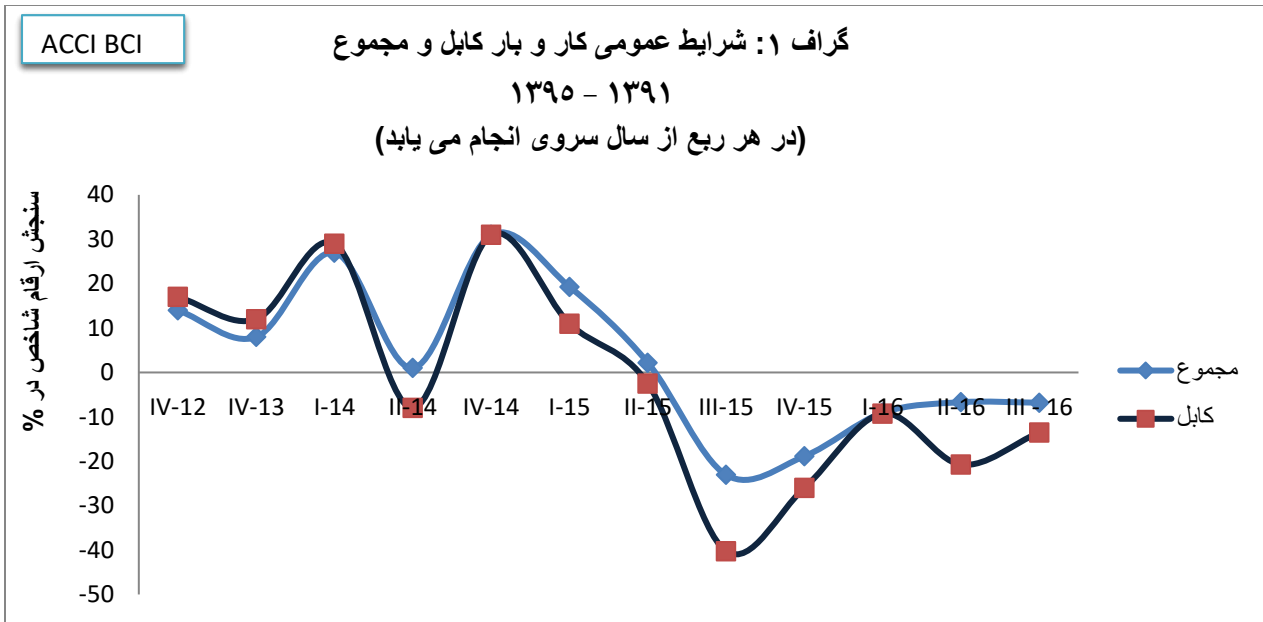
- بر اساس این سروری وضعیت کاروبار متشبین نسبت به سروری قبلی بهتر شده اما خوشبینی شان نسبت به شش ماه آینده کاهش یافته است.
- تفاوت میان وضعیت کاروبار ولایت ها این بار نسبت به قبل کمتر می باشد. با اینحال نتایج سروری ولایت بلخ نسبت به سروری قبلی رشد قابل توجه داشته ولی متشبان نگرها برعکس بلخ نسبت به دور قبل نتایج نامناسب تری را گزارش داده اند.
- بیلانس عمومی فرمایشات متشبین منفی می باشد، اما در مقایسه با سروری قبلی بهبود یافته است.
- طبق این سروری امنیت، تقاضا و اصلاحات سه نیاز عمده برای انکشاف تجارت و سرمایه گذاری می باشند.
- سطح استخدام در همه چهار سکتور نسبت به سروری قبلی کاهش یافته است.

الف: شرایط کار و بار

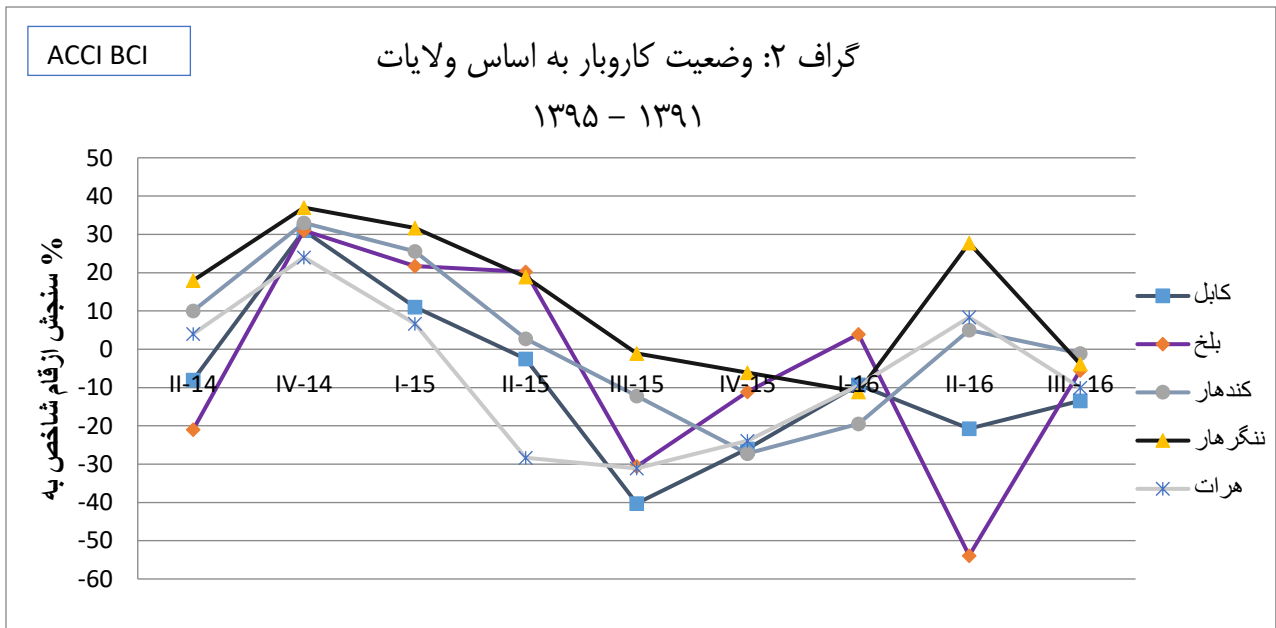
شرایط کاروبار شاخصی برای شناسایی سیر رشد تولید ناخالص داخلی می باشد. این شاخص معمولاً تغییرات در سطح تولید ناخالص داخلی را برای چند ماه آینده پیشبینی می کند، مشروط به آنکه درین مدت تغییر غیر قابل پیشبینی در شرایط کلی اقتصاد بوجود نیاید. شاخص شرایط کاروبار بر قضاوت مسوولان شرکت ها درمورد وضعیت کاروبار و انتظارات تجاری شان برای شش ماه آینده استوار است که با معیار پذیرفته شده بین المللی محاسبه می گردد (برای معلومات بیشتر به ضمیمه در پایان گزارش مراجعه کنید). دامنه قیمت این شاخص ها بین مثبت ۱۰۰ و منفی ۱۰۰ می باشد، طوری که صفر به مفهوم عادی بوده و از صفر تا مثبت ۱۰۰ شرایط مثبت کاروبار و از صفر تا منفی ۱۰۰، شرایط منفی کاروبار تلقی می گردد.

الف. ۱- شرایط عمومی کار و بار و شرایط کار و بار به تفکیک هر ولایت:

شاخص شرایط عمومی کاروبار در ماه قوس ۱۳۹۵ برای کابل، بلخ، قندهار، نگرهار و هرات در مجموع (۶,۸۱-) می باشد، در حالیکه در سروری قبلی این رقم (۶,۷۰-) بود. با این وصف شرایط عمومی کاروبار نسبت به دور قبل تغییر چندانی نکرده است. سطح خوشبینی از وضعیت کنونی کار و بار بهبود یافته است (۲۰.۵- → -۴۱.۴۳-)، اما امیدواری متشبین نسبت به شش ماه آینده کاهش یافته است در (۲۲.۵ → ۴.۲۸) و به نظر می رسد این تغییر ناشی از اثرات فصلی می باشد (سروری کنونی در فصل برداشت محصولات و مناسب ترین زمان تجارت انجام یافته است، اما شش ماه پیش رو از این لحاظ بسیار نامناسب خواهد بود).

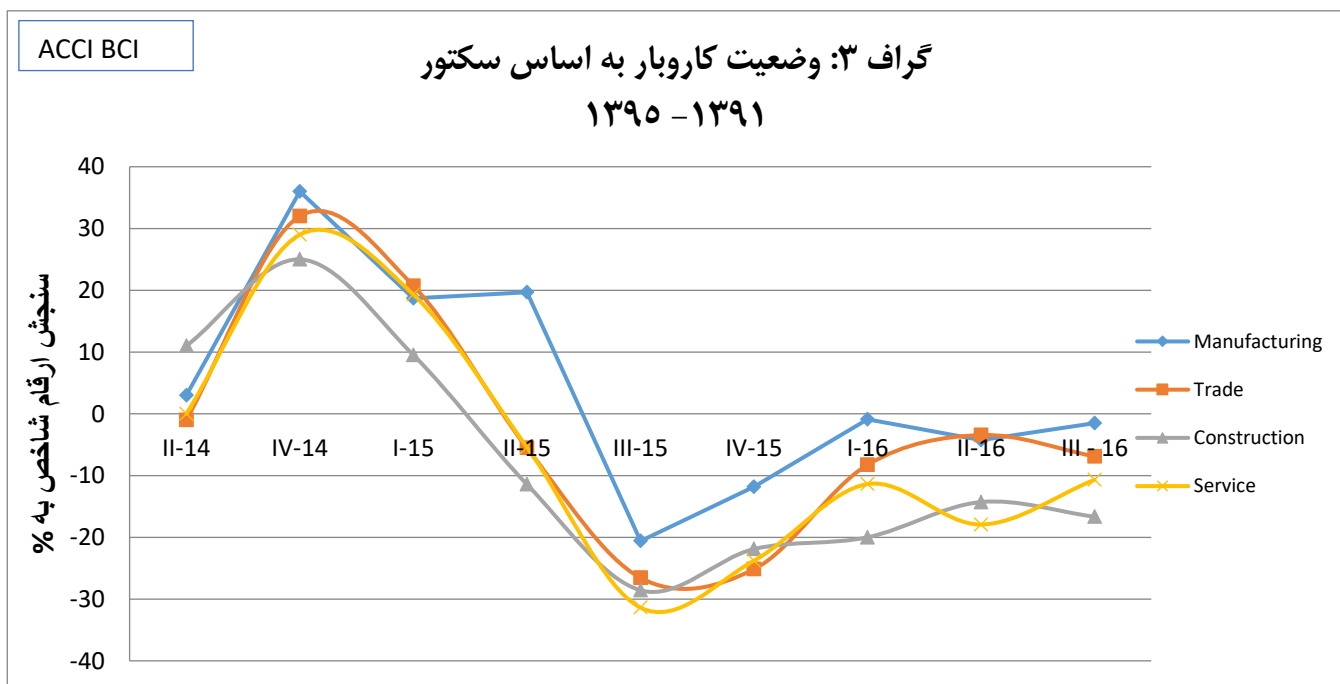
وضعیت متشبهین بلخ و کابل در مقایسه با سروی قبلی بهبود یافته است، یا این حال شاخص شرایط کاروبار ولایات متذکره منفی است. شرایط کاروبار ولایت های قندهار و ننگرهار نسبت به سروی قبلی اندکی بدتر شده است، اما در مقایسه با سه ولایت دیگر (کابل، هرات و بلخ) در وضعیت بهتری قرار دارند.

الف. ۲- شرایط کار و بار به تفکیک سکتور:

این سروی حاکی از بهبود نسبی در شرایط کاروبار سکتورهای تولید و خدمات می باشد. وضعیت بخش تولید از ۴,۲- به ۱,۵- و بخش خدمات از ۱۷,۹- به ۱۰,۷- ارتقا یافته است. بخش خدمات با آنکه نسبت به سروی قبلی وضعیت بهتری را گزارش داده است، اما در مقایسه با سکتورهای تولید و تجارت در جایگاه نامناسب تر قرار دارد. سکتور ساختمان (۱۶,۷-) نسبت به همه سکتورها وضعیت بدتر را گزارش داده است.

حاصل تفریق پاسخ های مثبت و منفی برای شرایط کنونی کار و بار نشان می دهد که شاخص رضایت از وضعیت کار و بار برای سکتور های مختلف بین ۱۰- و ۲۸- قرار دارد، با این حال شرکت های تولیدی و خدماتی نسبت به شش ماه آینده کاروبارشان خوشبین تر از شرکت های تجاری و ساختمانی می باشند.

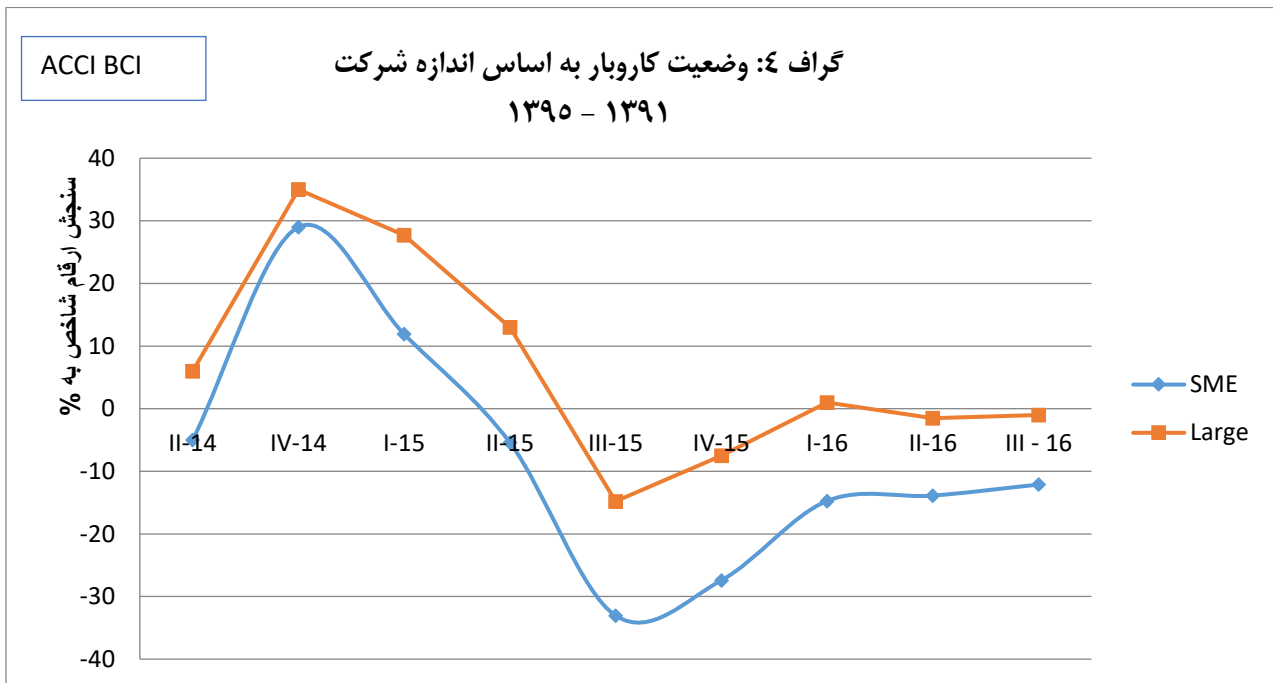

الف. ۳- شرایط کار و بار به تفکیک اندازه شرکت ها:

هیچ بهبود قابل توجهی در باره وضعیت شرکت های بزرگ و کوچک و متوسط گزارش نشده است. اما مثل سروی های قبلی شرکت های بزرگ نسبت به شرکتهای کوچک و متوسط در شرایط بهتر قرار دارند.

شاخص شرایط کار و بار برای شرکت های کوچک و متوسط حدود سه ماه قبل که اتاق تجارت و صنایع افغانستان سروی را انجام داده بود (۱۳۸۸-) بود. اما در حال حاضر این شاخص کمی بهبود یافته است (۱۲/۱۲-).

شاخص شرایط کار و بار برای شرکت های بزرگ (-۱) است در حالی که این رقم در سروی گذشته (۱,۵-) بود. باید گفت که شرکت های بزرگ نیز وضعیت کار و بار فعلی خود را بدتر از قبل گزارش کرده اند (۱۰.۵-) اما در مورد شش ماه آینده خوشبین تر می باشند.

ب. فرمایشات:

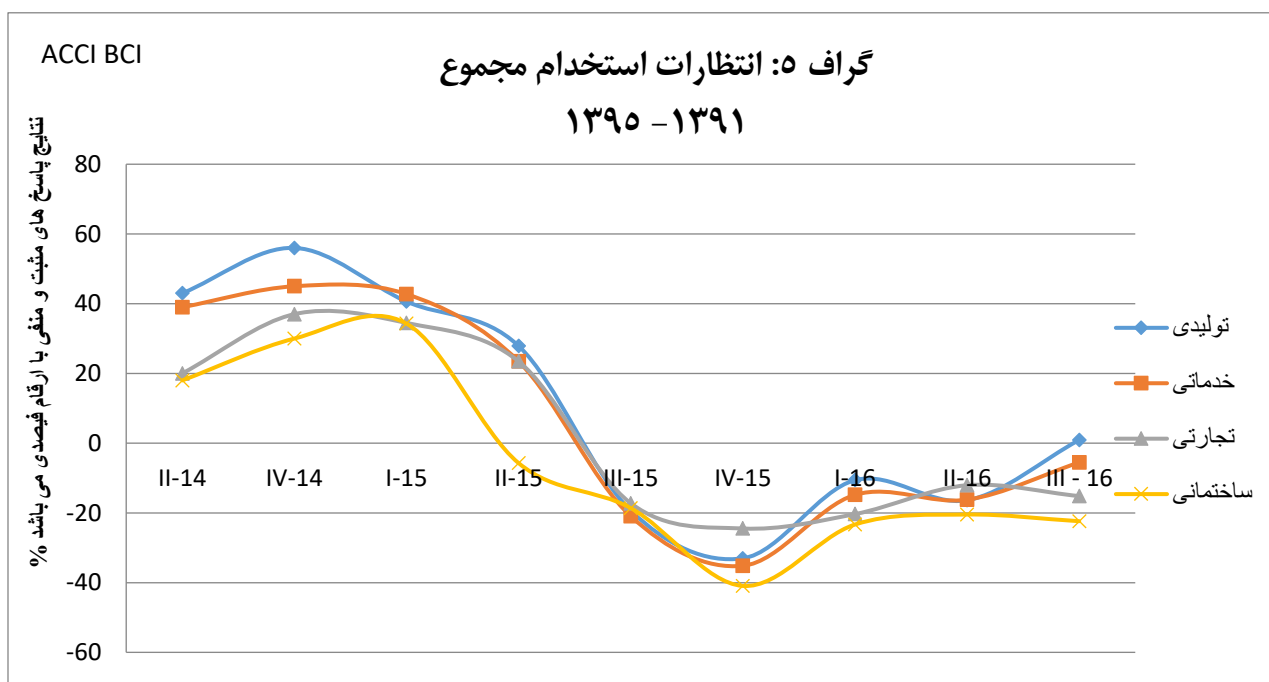
فرمایشات شاخص دیگری برای ارزیابی وضعیت کاروبار است. باید یادآور شد که ارقام این بخش نیز حاصل تفریق پاسخ های مثبت و منفی می باشد.

متشبین در مقایسه با سروی های قبلی بهبود قابل توجهی را در بخش فرمایشات خود گزارش داده اند. با این وجود هنوز شاخص فرمایشات منفی می باشد. در سروی قبلی شاخص فرمایشات $-۶۳,۵۷$ بود در حال که شاخص فعلی $-۳۳,۳۹$ است.

ج. انتظارات استخدام:

شرکت های سروی شده نسبت به آینده استخدام شان اظهار خوشبینی کرده اند، اما در عمل تعداد کارمندان شان را نسبت به سه ماه قبل کاهش داده اند.

شاخص عمومی امیدواری متشبین برای استخدام بدون تفکیک سکتور ($۴,۲۸$) می باشد که نسبت به سروی گذشته ($۴,۶۴$) تفاوت چندانی ندارد.

قابل یاد آوری است که وضعیت کنونی استخدام با توقعات پاسخ دهندگان سروی قبلی بسیار متفاوت است.

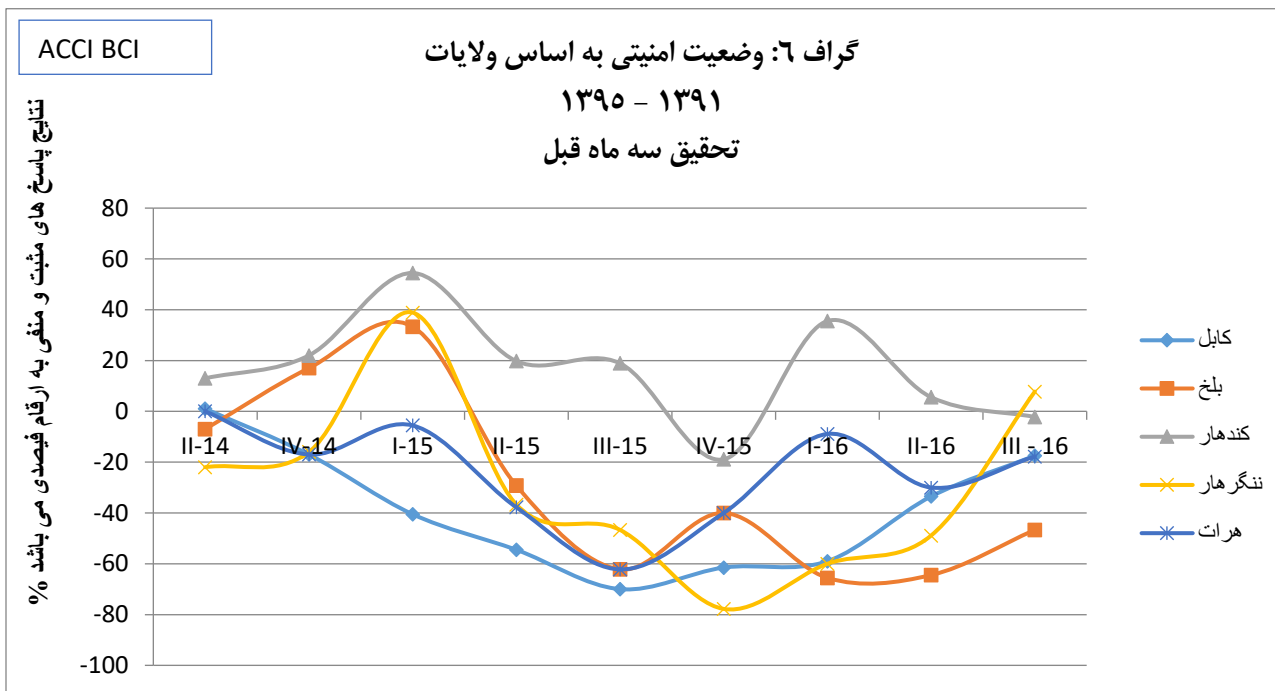
در ماه جوزا شرکت ها گفته بوند که انتظار دارند در سه ماه آینده سطح استخدام به صورت متوسط حدود $۴,۶۴$ درصد افزایش یابد. اما طبق این سروی استخدام در سه ماه گذشته روند نزولی را پیموده است. تعداد پاسخ دهندگانی که گفته اند کارمندان شان کاهش یافته $۲۲,۸۶$ در صد بیشتر از آنانی است که گفته اند در سه ماه گذشته تعداد کارمندان شان افزایش یافته بود.

شرکت های ساختمانی (۳۸,۱-) و سکتور تجارت (۲۵,۵۲-) تعداد بیشتری از کارمندان شان را در مقایسه به سکتور های خدمات (۱۷,۹۳) و تولید (۱۵,۱۵-) از دست داده اند. این سروی مانند سروی های قبلی نشان می دهد که تمام سکتور ها نسبت به افزایش استخدام در سه ماه آینده خوشبین هستند.

د. وضعیت امنیتی:

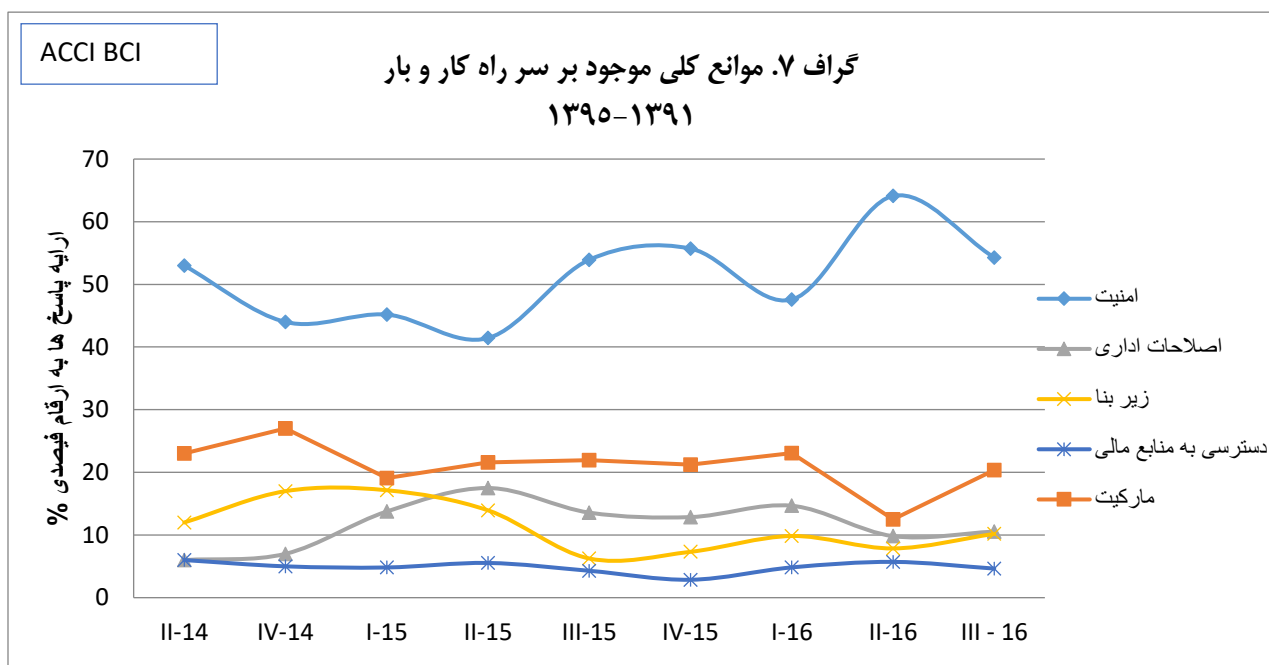
در مجموع متشبهین به این باورند که تهدیدات امنیتی برای کار و بار در مقایسه با سه ماه گذشته کاهش یافته است. اما تنها ننگرهار وضعیت شاخص خوب امنیتی دارد (۷,۷). شاخص امنیتی سایر ولایات همه منفی گزارش شده است.

قندهار که در چندین سروی گذشته شاخص خوب امنیتی داشت این بار از بدتر شدن وضعیت (۲,۲۲-) گزارش داده است. اما این ولایت نسبت به بلخ (۴۶,۶۷-) و کابل (۱۷,۵-) در شرایط بهتر امنیتی قرار دارد.

۵: موانع موجود بر سر راه کار و بار:

طبق سروی قبلی، ارزیابی موانع عمده کار و بار نشان می دهد که امنیت لازم مهم ترین عامل برای توسعه و انکشاف کار و بار متشبهین است. پس از امنیت به ترتیب تقاضا و بازار برای محصولات و خدمات، اصلاحات اداری، زیرساخت های بهتر و دسترسی به منابع مالی عوامل اساسی برای رشد فعالیت های اقتصادی به شمار میروند.

ضمیمه:

تعریف شرایط کار و بار

شرایط کاروبار بر اساس سروی دوره ای شرکت های تولیدی، ساختمانی، خدماتی و تجارتي تشخیص می گردد. از مسوولان شرکت ها درباره وضعیت کنونی و انتظارات شان درمورد شش ماه آینده پرسیده می شود. آنان وضعیت کاروبار شان را با انتخاب یکی از سه گزینه (بهتر از عادی، عادی، بدتر از عادی) و انتظارات شان را با انتخاب یکی از سه گزینه (بهتر خواهد شد، تغییر نخواهد کرد، بدتر خواهد شد) انتخاب می کنند.

گزینه بهتر از عادی را مثبت و گزینه بدتر از عادی را منفی فرض می کنیم. شاخص وضعیت کنونی از تفریق فیصدی پاسخ های مثبت و منفی بدست می آید. در عین حال شاخص انتظارات از تفاوت میان فیصدی گزینه "بهتر خواهد شد" و "بدتر خواهد شد" بدست می آید.

شرایط کاروبار عبارت از اوسط حسابی وضعیت کاروبار و انتظارات می باشد.

گزینه های "عادی" و "تغییر نخواهد کرد" نقطه صفر در نظر گرفته می شود. شاخص شرایط کاروبار از صفر تا مثبت ۱۰۰ (بیشترین) و منفی ۱۰۰ (کمترین) می تواند تغییر یابد. بعدها، زمانی که سری های زمانی (time series) بوجود آمد، نقطه صفر شرایط کاروبار با توجه به نتایج سروی سال معیار معین خواهد شد و سالهای بعد بر اساس آن سال سنجیده خواهد شد.

تهیه کنندگان گزارش: یونس نگاه، نعمت الله علیشیریان و داکتر مسعود پروانفر

مصاحبه کنندگان: نصرت الله ویس، فضل، سنگر و سراج

تماس با دفتر تحقیق و سروی: research1@acci.org.af